Forflytningskunnskap for helsepersonell og ledere.

Per Halvor Lunde

M.Ph. - pleier og fysioterapeut - mental og fysisk forflytter
Ullevål Universitetssykehus 2022

Løft eller forflytning?

Løft

Forflytning

Per Halvor Lunde

www.perlunde.no

Høy risiko - og ingen rehabilitering...kun passivisering!

Per Halvor Lunde,

Manuelle løft er et problem verden over...

Per Halvor Lunde,

Vitenskap og statistikk

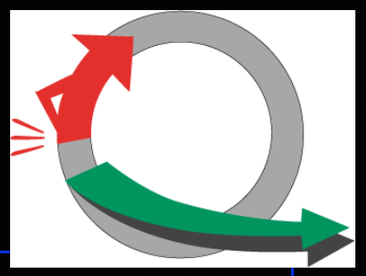

© Per Halvor Lunde

Internasjonal statistikk over et yrkesliv på 40 år i helsesektoren;

*«Pleiere med tungt fysisk arbeid, vil kunne oppleve sykefravær på ca **140 uker**, mens ansatte som møter lave fysiske krav, vil oppleve ca **30 ukers sykefravær** i løpet av deres 40 år i bransjen.»*

Alex Burdorf et al. (2009)

Hverdagens løftesituasjon med en dement beboer...

Per Halvor Lunde,

...og et bedre alternativ uten manuelle løft

Per Halvor Lunde,

Anmälda arbetsolyckor vid patientarbete 1985-2003

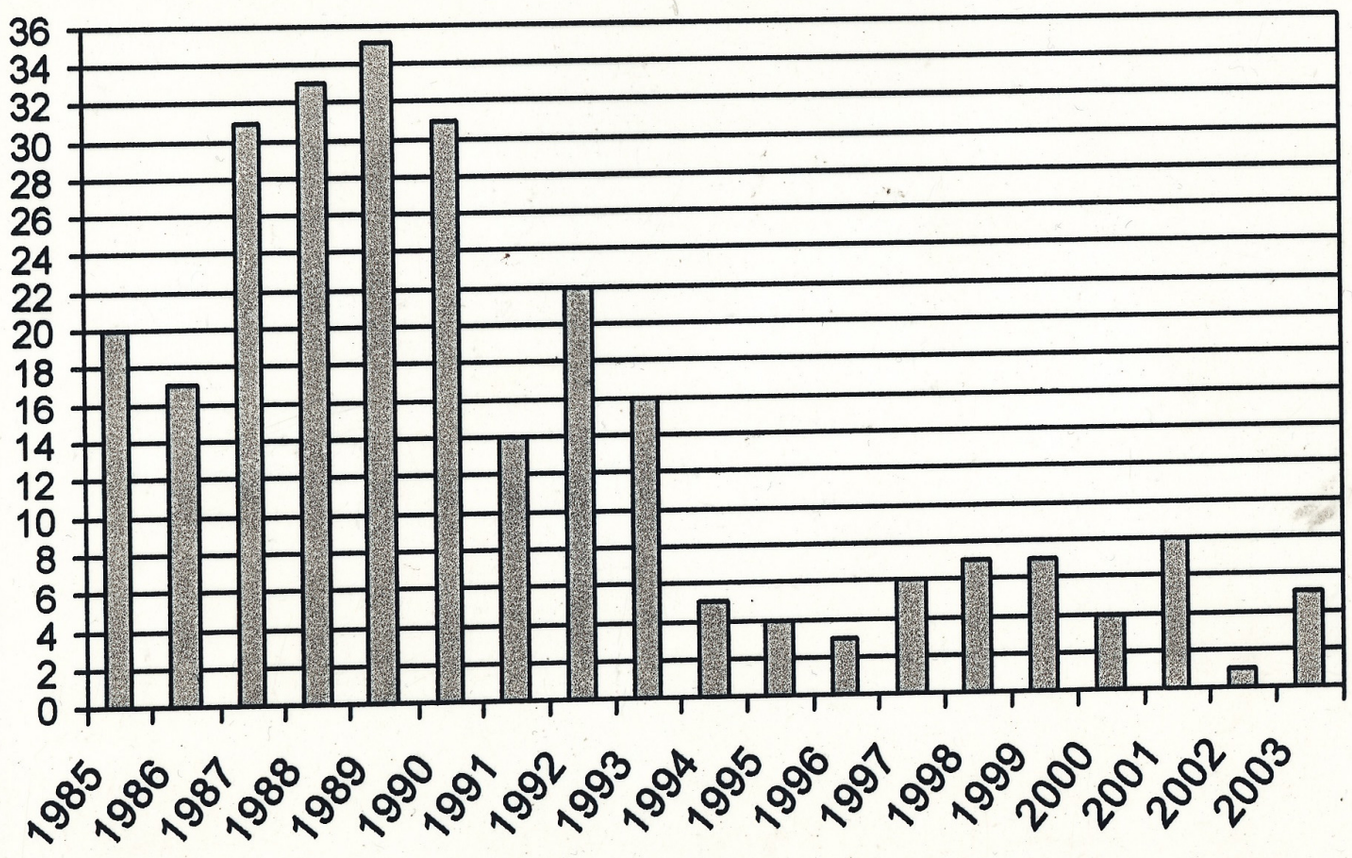

1 juni 2004
Marianne Eldh

Per Halvor Lunde,

Karlskoga lasarett

- **Det handler om verktøy for å kunne gjøre jobben**

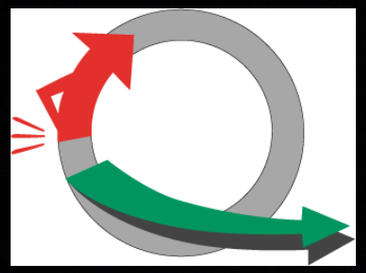

- Med to tomme hender, kan du trøste noen - men ikke gjøre fysisk arbeid...

- Spør en annen håndverker - en rørlegger, båtbygger, snekker, bonde etc...

- Husk - vi er først og fremst håndverkere alle sammen - ikke akademikere som løser teoretiske problemer...

- Beboere og pasienter trenger folk med et godt håndlag - det er den gode håndverkerens beste kjennetegn.

Mestring i helsesektoren

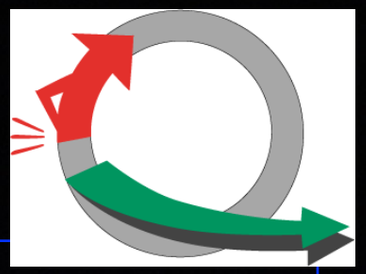

© Per Halvor Lunde

Utfordringer med grensesetting - nå og i fremtiden:

1. Om pasienten som krevde at heisen skulle stå utenfor - og løperen skulle rulles ut på gulvet...

2. Om pårørende som gjemte heisen...

3. Om pasienten som skulle vaskes på ryggen - i ryggliggende - 160 kg...

4. Om mor som flyttet barnet til et annet område i samme kommune hver gang det ble snakk om å gjøre ting annerledes enn hun ville...

5. Om da nattevakten gikk…

6. Om mor med 2 sønner - og som er plassert på det minste rommet i 2. etg. med et lite bad med høy terskel - og sønnene vil ikke forandre noe - ei heller la henne bo i første etasje med pleieseng og tilgang til kjøkken og stort bad…

7. Om hun som ikke kunne gå på apoteket for mannen sin, fordi hun skulle spille golf...

Hva forteller praksis oss?
Stabæktunet - Bærum kommune

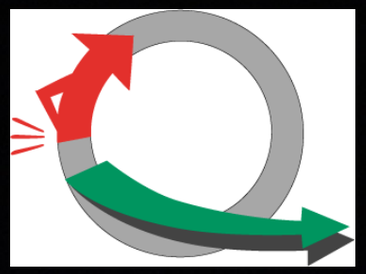

© Per Halvor Lunde

Totale besparelser siden 2009 - pr september 2013:

ca NOK 12.000.000,-

Investering NOK 480.000,- fra NAV

Sykefravær fra 29,2% i 2008 - 3,1 % i september 2013.

Avd. hadde ca 2.000.000,- underskudd hvert år - i dag, med overskudd.

- Førstevalget blant folk uten kunnskap, er manuelle løft - av naturlige grunner.

- Amatører velger manuelle løft - ettersom alternativet krever kunnskap og ferdigheter de ikke har.

- Vi leker ikke helsevesen - derfor kreves det et minimum av ferdigheter og et minimum av kunnskap - som skal kunne begrunnes faglig.

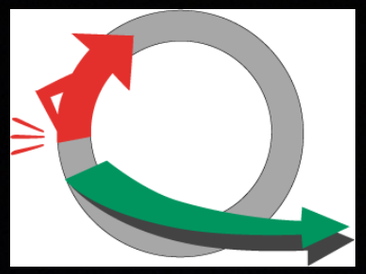

- Pasienten/beboeren/pårørende er i denne sammenheng også amatører. De kjenner i utgangspunktet ikke til alternativene til manuelle løft.

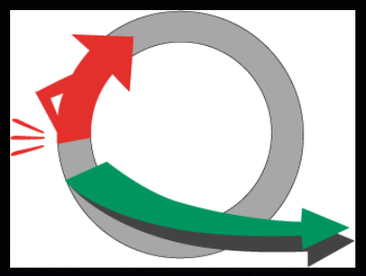

Forholdene i norsk arbeidsliv er bygget på følgende:

- Hvis man får penger for arbeidet, er det sjefen som bestemmer!
- ...og hvis man ikke gjør som det er bestemt, kan man sies opp. (F.eks. ikke følger pleieplanen)

Pleieplan og forflytningsplan

- dokumenter som viser hva som skal gjøres -

og hva både ansatte og bruker/pasient må rette seg etter.

Per Halvor Lunde,

tema nr	AKTIVITET	Situasjonsbeskrivelse - nåtid	Ønsket situasjon - framtid	Endringsbehov	prosess for måloppnåelse	Ansvar	delansvar	frist
1	SYKEFRAVÆR							
	Nærvær i de ulike avdelinger							
	Korttidsfravær							
	Langtidsfravær							
2	KVALITET- OG LEDELSESSYSTEM							
	struktur	Tilfeldig lagring av prosedyrer og rutiner. Ikke adressert	Stram struktur det er lett å finne fram i for alle.	etablere ny struktur lik Nordnaaks vei	Tone R etablerer mappestruktur.			
	oppfølging				Datakompetanse til å videreutvikle og vedlikeholde dette systemet utvikles lokalt.			
	innhold							
	prosess							
3	INTERNKONTROLL							
	HMS							
	tjenestekvalitet							
	prosess for å lukke avvik							
	grad av involvering av personell							
4	ARBEIDSMILJØ							
	kartlegging av det fle perspektiv							
	Arbeidsplass samtalen							
	Vernerunder							
	HMS plan							
	Risikovurdering HMS og tjeneste							
5	HOLDNINGER							
	lojalitet til beslutninger							
	Lojalitet til organisasjonen							
	"Spises det av lasset"?							
6	LEGETJENESTER							
	dokumentasjon							
	nærvær							
	samarbeid og delaktighet i organisasjonen							
7	ROLLEAVKLARING							
	avd spl							
	tydelighet og definerte oppgaver?							
	Tjenesteleder							
	tydelighet og definerte oppgaver?							
	Øvrige ansatte							
	Funksjonsbeskrivelser - fag							
	Funksjonsbeskrivelser -rolle							
	Organisasjonskart							

Per Halvor Lunde,

Mestring i helsesektoren

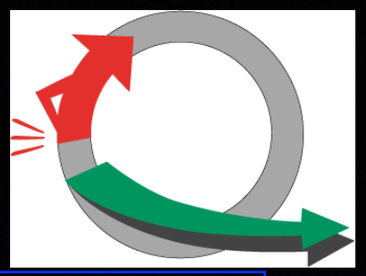

© Per Halvor Lunde

Cooper: «Hvis lederen ikke er med - glem det!»

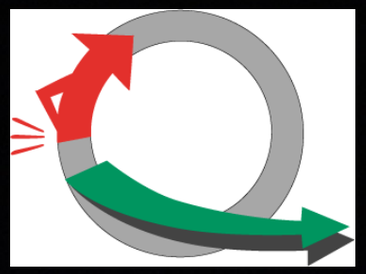

© Per Halvor Lunde

Arbeidstilsynet

Arbeidstilsynet 2007 - Oppsummering av kampanjen «God vakt!»

Likeverdige lover

«Hvis HMS blir en salderingspost, vil det ikke bare berøre det daglige arbeidsmiljø, men over tid også de ansattes velferd og helse. Dette er i direkte konflikt med norsk lov. Den sidestiller pasientrettighetslovgivningen og de ansattes rettigheter etter arbeidsmiljøloven. Begge lovverk skal oppfylles.»

Mestring i helsesektoren

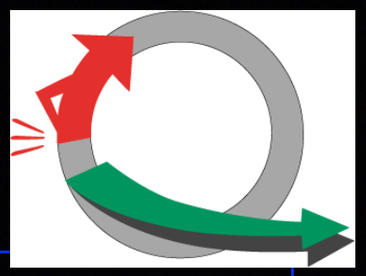

© Per Halvor Lunde

Utfordringer med grensesetting - nå og i fremtiden:

Kommuneadvokaten i Bærum:

«Husk at hjelp i eget hjem er en frivillig sak!» - og at hjelpen alltid gis på visse vilkår.

Saksgang i arbeidsmiljøsaker:

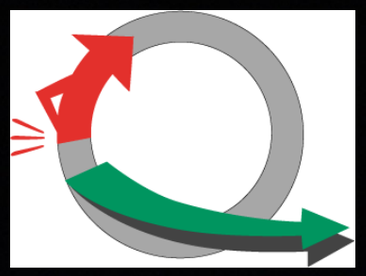

- Når en arbeidstaker oppdager risiko for helsefare, skal personen kontakte sin leder.
- Går det på helsen løs, er det en vernesak.
- Hvis det ikke gjøres endringer, eller hvis problemene fortsetter, kan arbeidstakeren etter å ha informert nærmeste leder, kontakte verneombudet og evt. også hovedverneombudet.

Mestring i helsesektoren

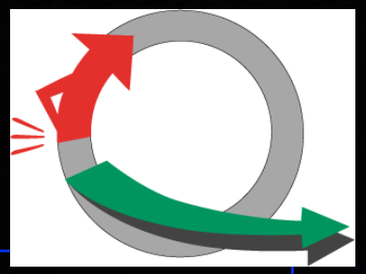

© Per Halvor Lunde

For ledere:

1. At avvikssystemet virker! Om den ansatte som måtte løfte «barnet» på 18 år ned på gulvet og opp igjen fordi *«han likte å ligge på gulvet»*.

2. At det er faglige begrunnelser som gjelder - om hvorfor ikke alle kan få festklærne på til jul...men en saks hjelper!

Vår faglige basis: A. Kunnskaper om de naturlige bevegelsesmønstre
B. Kunnskaper om funkjsonsnivåer og grenser

Basic 1:

Funksjonsnivåer - funksjonstrappa

Real-time!

Nå!

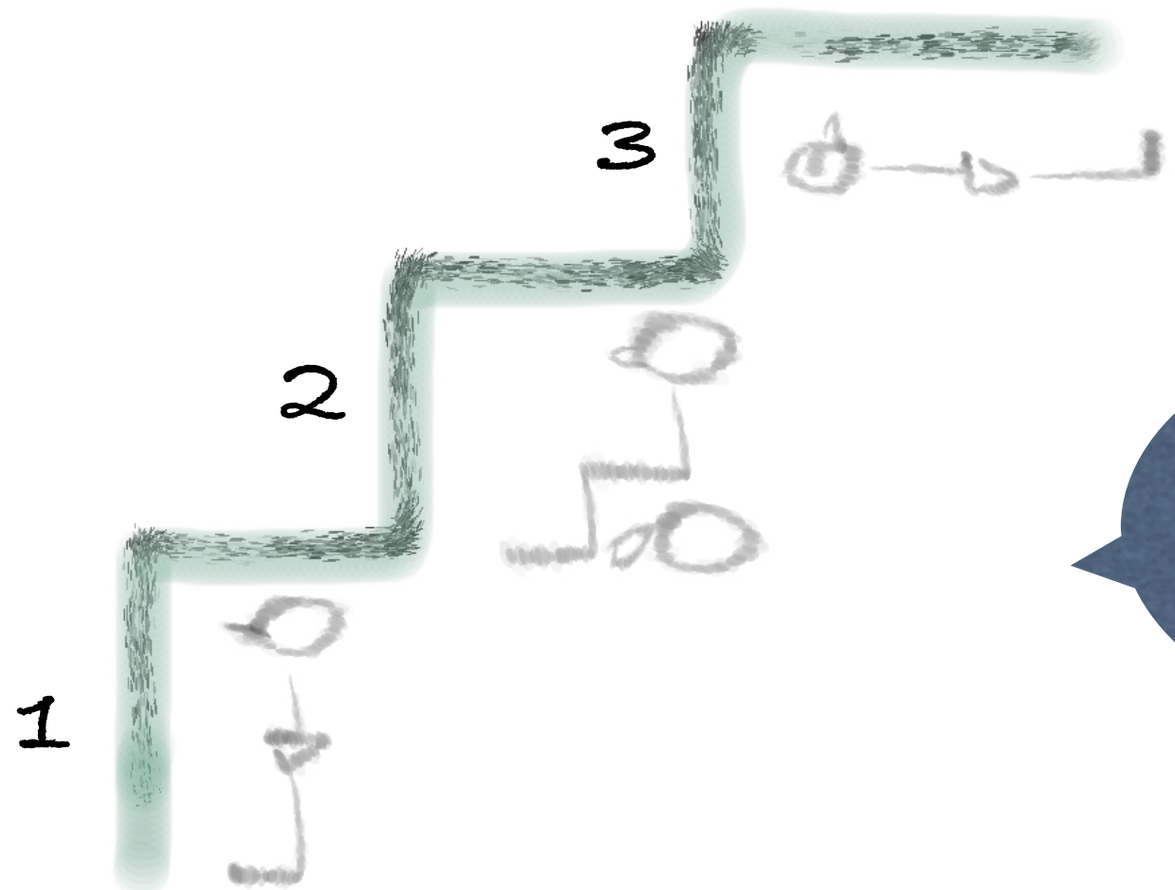

1 - 2 - 3

Per Halvor Lunde

Vår historie

Per Halvor Lunde,

...og vår nye praksis

Mestring i helsesektoren

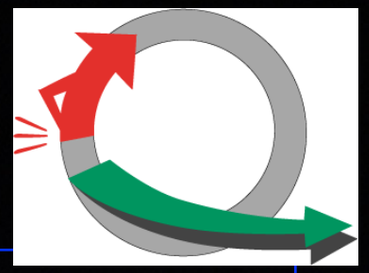

© Per Halvor Lunde

For hjemmetjenesten:

6. At bestillerkontoret har arbeidsmiljøbrillene på!

Helhetlig pleie- og omsorgsskjema (etter Gerica-modellen)

S. 8 - FUNKSJONSOMRÅDER Del 2

Navn:

Fødselsnr.:

8. Fysisk aktivitet og forflytning:…

Hjelpemidler:

9. Personlig hygiene:

Hjelpemidler:

Arbeidsmiljø i hjemmetjenesten –

EN VEILEDER

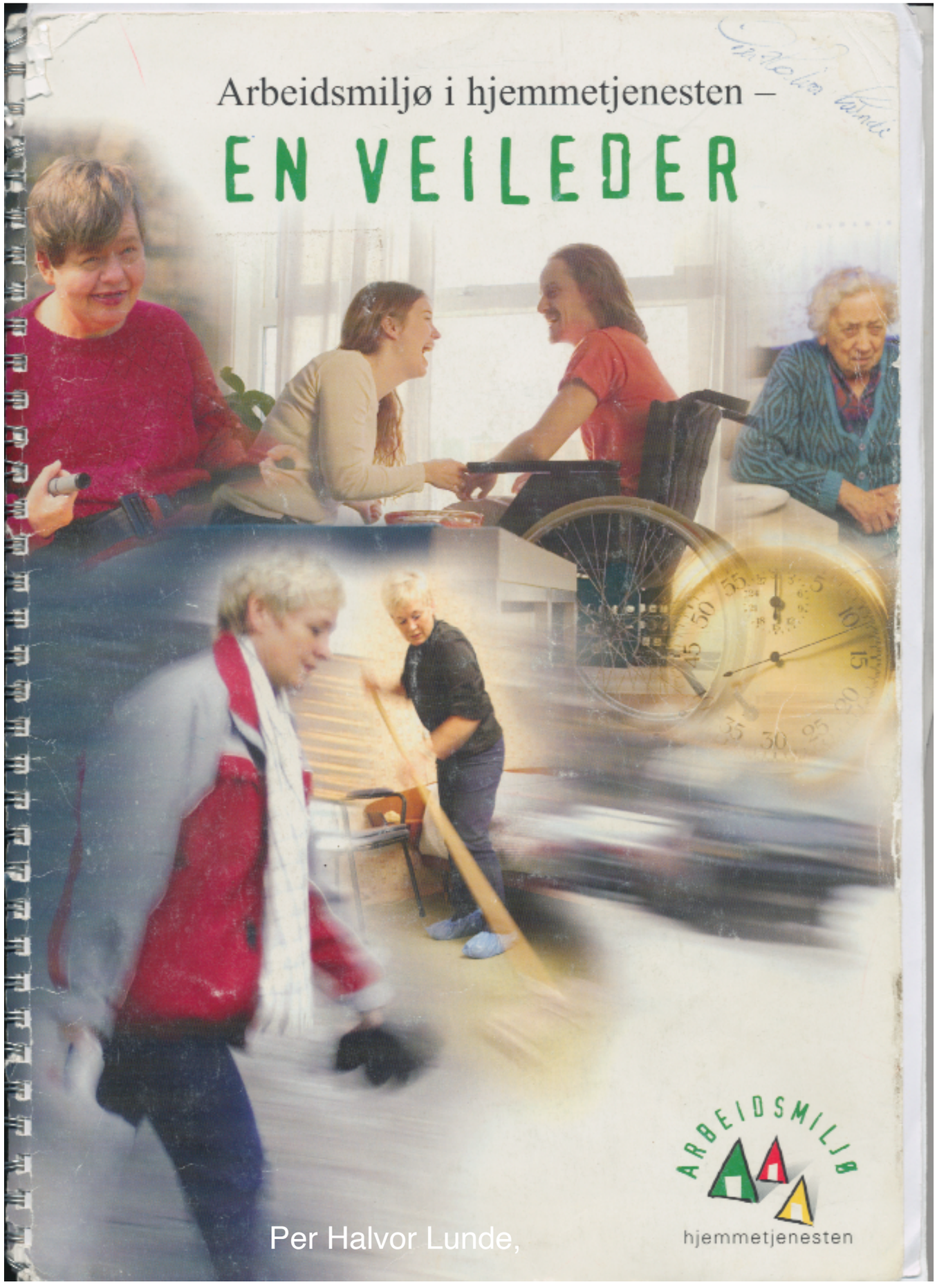

Per Halvor Lunde,

ARBEIDSMILJØ

hjemmetjenesten

http://www.arbeidstilsynet.no/binfil/download2.php?tid=79104

Arbeidsplassvurdering i brukers hjem

Vedlegg 7 *side 1 av 2*

Arbeidsplassvurderingen tar utgangspunkt i de oppgaver, som skal utføres i hjemmet

Dato:	Navn: .....
Gruppe:	F.nr.: .....
Ansvarlig:	Gate: .....
Hjelper:	By: .....
Hjelpens art:	Telefon: .....

■ **Funksjonsvurdering av søker**	**JA**	**NEI**	**Konsekvens**
Kan søker sitte på sengekant uten støtte?	☐	☐	.....
Har søker sikker ståfunksjon?	☐	☐	.....
Kan det benyttes hensiktsmessige arbeidsstillinger ved personlig stellog pleie?	☐	☐	.....

■ **Fysiske forhold i hjemmet**	**JA**	**NEI**	**Konsekvens**
Er det tunge møbler, overmøblering, løse tepper eller annet som vanskeliggjør pleie og rengjøring?	☐	☐	.....
Har gulvmopp og støvsuger teleskoprør / langt skaft?	☐	☐	.....
Er renholdsartiklene i brukbar stand?	☐	☐	.....
Brukers toalettsituasjon, er det fare for risikabelt tungt arbeid?	☐	☐	.....
Brukers stellesituasjon, er det fare for risikabelt tungt arbeid?	☐	☐	.....
Kan klesvask transporteres hensiktsmessig?	☐	☐	.....
Er det problemer med atkomst til hjemmet?	☐	☐	.....
Er det synlige feil ved aktuelle elektriske installasjoner?	☐	☐	.....
Er det tilstrekkelig arbeidsbelysning?	☐	☐	.....

■ **Medisin, kjemiske/biologiske forhold**	**JA**	**NEI**	**Konsekvens**
Er det forhold rundt smitte/medisin/ behandling som krever spesielle forholdsregler?	☐	☐	.....
Er søker innforstått med å kjøpe inn anbefalte rengjøringsmidler?	☐	☐	.....
Finnes det allergifremkallende eller luftforurensende elementer i boligen?	☐	☐	.....
Er det husdyr som er til sjenanse?	☐	☐	.....

Mal for arbeidsplassvurdering i brukers hjem - Kilde: Vesterager 2000

Vedlegg 7 side 2 av 2

■ **Psykiske arbeidsmiljøforhold**	JA	NEI	Konsekvens
Er det mulig å utarbeide felles mål sammen med søker?	☐	☐	.....
Er det meldt om risiko for voldsom eller truende atferd?	☐	☐	.....
Språk, er det noe å være spesielt oppmerksom på?	☐	☐	.....

■ **Ergonomiske forhold**	JA	NEI	Konsekvens
Hjelpemidler som må benyttes ved forflytninger:			
1. pasientløfter	☐	☐	.....
2. regulerbar seng, 2- eller 3-motors	☐	☐	.....
3. rullestol	☐	☐	.....
4. toalettstol	☐	☐	.....
5. rullator	☐	☐	.....
Etablere forflytningsregime?	☐	☐	.....
Er det problemer i forbindelse med bruk av hjelpemidler?	☐	☐	.....

■ **Andre forhold**

.....

.....

■ **Samlet vurdering av behov for arbeidsplassforbedringer:**

Forslag til tiltak for å forebygge slitasje og helsefare

Tiltak rettes mot årsak til problemet

.....

.....

.....

.....

■ **Vurderes det som nødvendig å være to ansatte til å utføre tjenesten?**	JA	NEI
	☐	☐

■ Bruker av tjenesten har ansvar for: Tidsfrist:

....

.....

■ Kommunens tjenester har ansvar for: Tidsfrist:

....

.....

■ Nytt vurderingsbesøk planlagt: .....

IK-perm	IK-område: Hjemmetjenesten
Håndbok og arbeidsperm for HMS-arbeid i Vestvågøy kommune	ansvarlig: revidert:

4.0 KARTLEGGING
4.1 Vernerunde
4.1.1 Fysisk kartlegging
4.1.1.1 Kartleggingsskjema i brukers hjem

Brukers navn **Hvilken tjeneste søker bruker om?**

Født **Hvilke oppgaver ønskes det bistand til?**

Ergonomiske arbeidsmiljøfaktorer

Funksjonsvurdering av bruker	Ja	Nei	Beskrivelse
Kan bruker sitte på sengekant?			
Kan bruker reise seg fra sittende til stående stilling?			
Har bruker sikker ståfunksjon?			
Kan bruker snu seg ved egen hjelp når han står?			
Kan bruker gå ved egen hjelp?			
Kan det benyttes hensiktsmessige arbeidsstillinger når oppgavene utføres?			
Er det andre forhold å ta hensyn til?			

Hjelpemidler som bør benyttes ved løft og forflytning	Ja	Nei	Beskrivelse
Snu-plate			
Skli-plate			
Skli-laken			
Flexibelte			
Dusjstol			
Toalettstol			
Rullator			
Preikestol			
Rullestol			
Pasientløfter			
Ståheis			
Forhøyningsklosser til seng			
Forhøyningsklosser til stol			
Elektrisk seng			
Elektrisk løfter i stol			
Andre hjelpemidler			
Bør det etableres egen forflytningsprosedyre?			
Er det faktorer som gjør bruk av hjelpemidler vanskelig?			

Fysiske forhold i hjemmet	Ja	Nei	Beskrivelse
Er det tunge/mange møbler, løse tepper el. annet som vanskeliggjør pleie / rengjøring ?			
Har gulvmopp/støvsuger langt/regulerbart skaft?			
Er renholdsartikler i brukbar stand?			
Er det risikabelt/tungt arbeid ved brukers stelle-/ toalett-situasjon?			
Er det synlige feil ved aktuelle elektriske installasjoner som trengs i arbeidet ?			
Er det problemer med forflytning av søker innad i hjemmet?			
Er det problemer ved adkomst hjemmet?			

Andre arbeidsmiljøfaktorer

Biologiske-eller kjemiske arbeidsmiljøfaktorer	Ja	Nei	Beskrivelse
Er det forhold knyttet til smitte/medisin/behandling som krever spesielle forholdsregler?			
Finnes det allergifremkallende elementer i boligen?			
Er det tilgang på egnede rengjøringsmidler?			

Psyko-sosiale arbeidsmiljøfaktorer	Ja	Nei	Beskrivelse
Er det meldt om risiko for voldsom eller truende atferd?			
Er det spesielle forhold å være oppmerksom på knyttet til språk/kommunikasjon?			
Er det mulig å utarbeide felles mål sammen med bruker?			

Andre arbeidsmiljøfaktorer	Ja	Nei	Beskrivelse
Vurderes det som nødvendig å være to ansatte til å utføretjenesten?			
Andre forhold			

Samlet vurdering av behov for arbeidsplassforbedringer og forslag til tiltak for å forebygge helsefare:

Bruker av tjenesten har ansvar for: **Tidsfrist:**

Kommunens tjeneste har ansvar for: **Tidsfrist:**

Skjemaet er utfylt av: **Dato:**

Nytt vurderingsbesøk er planlagt:

Per Halvor Lunde,

Arbeidsplassvurdering BEBOER

dato: | navn:

Deltagere i kartleggingen

primærkontakt | tjenesteansv sykepleier | enhetskoord/avd.spl

FUNKSJONSVURDERING BEBOER	JA	NEI	Konsekvens / handling
Kan beboer sitte på sengekant uten støtte?			
Har beboer sikker ståfunksjon?			
Kan det benyttes hensiktsmessige arbeidsstillinger ved stell og pleie?			

FYSISKE FORHOLD PÅ ROMMET	JA	NEI	Konsekvens / handling
Beboers toalettsituasjon - er det fare for risikabelt tungt arbeid?			
Beboers stellesituasjon, er det fare for risikabelt tungt arbeid			
Er det synlige feil med det elektriske anlegget?			
Er det tilstrekkelig med belysning?			
Er det nødvendig med ekstra hjelpemidler?			

MEDISIN, KJEMISKE / BIOLOGISKE FORHOLD	JA	NEI	Konsekvens/ handling
Er det forhold rundt smitte / medisin / behandling som krever spesielle forholdsregler?			
Finnes det allergifremkallende eller luftforurensende elementer på rommet?			

PSYKISKE ARBEIDSMILJØFORHOLD	JA	NEI	Konsekvens / handling
Er det mulig å utarbeide felles mål sammen med beboer - i samarbeidsavtalen / HELIOS?			
Er det meldt om risiko for voldsom eller truende atferd?			
Krever beboers språk spesiell oppmerksomhet?			

ERGONOMISKE FORHOLD	JA	NEI	Konsekvens / handling
Hjelpemidler som må benyttes ved forflytning			
Passentlifter / heis?			
Regulerbar seng?			
Rullestol?			
Toalettstol?			
Rullator?			
Etablere eget forflytningsregime, beskrevet i Tiltaksplanen?			
Utfordringer i forbindelse med bruk av hjelpemidler?			

ANDRE FORHOLD	JA	NEI	Konsekvens / handling
Beskriv hvis særlig utfordringer			

VURDERES DET SOM NØDVENDIG Å VÆRE TO ANSATTE FOR Å UTFØRE TJENESTEN?	JA	NEI	Beskrives også i Tiltaksplan / HELIOS
Dato vurdert!			

Samlet vurdering av behov for arbeidsplassforbedringer
Forslag til tiltak for å forebygge slitasje og helsefare: *(Tiltak rettes mot årsak til problemet)*

1 .....

2 .....

3 .....

Per Halvor Lunde,

Funksjon - hjelpemidler - forflytning, løft og plassforhold

Konflikter

Hvordan løser vi dem?

Beboer - pårørende - ansatte imellom - leder og ansatte

Per Halvor Lunde,

Basic 1:

Funksjonsnivåer - funksjonstrappa

Real-time!

Nå!

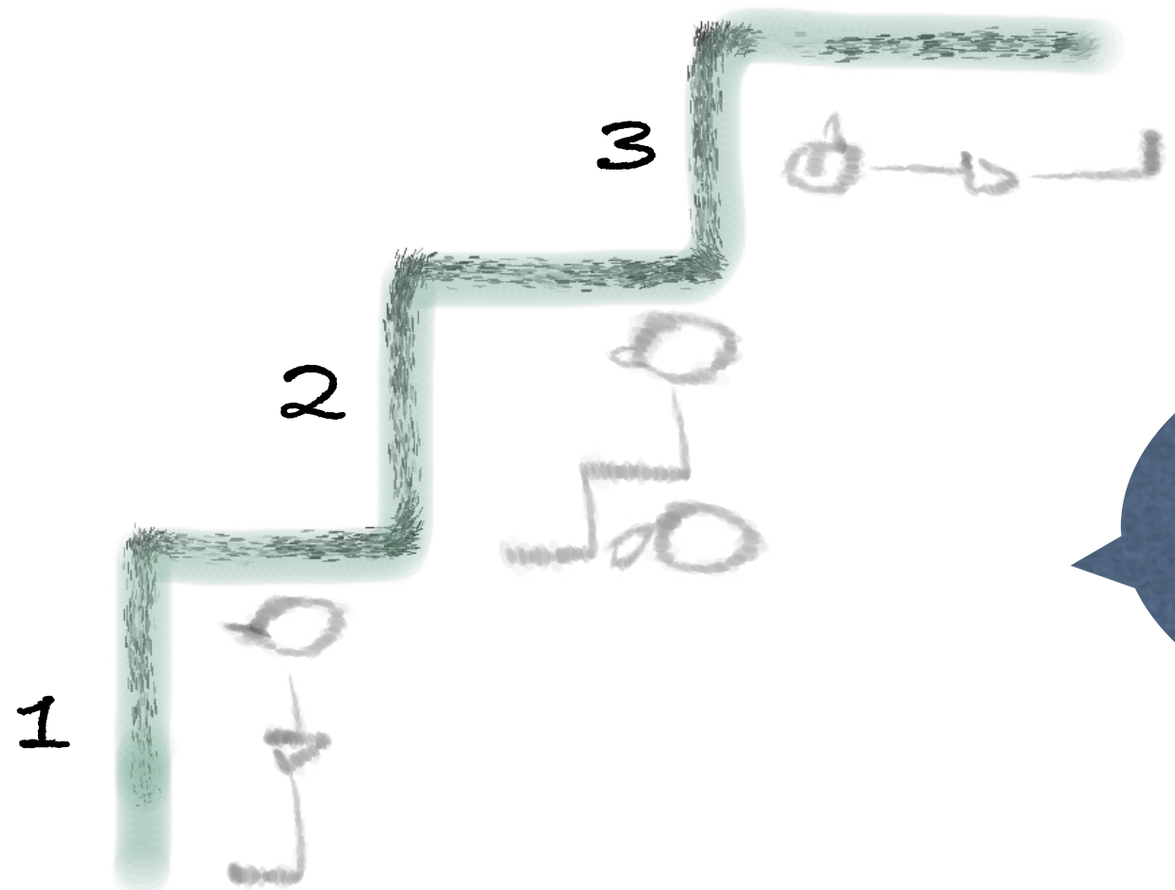

1 - 2 - 3

Per Halvor Lunde

HELSE-NORGE 2009:

MS-syke Bente (52) forlatt hjelpeløs

Natte-vakta STAKK AV

Bente Thire må ha hjelp til å legge seg. – Nattevakta forlot meg sittende hjelpeløs i en stol. De straffet meg, og utnyttet mitt handikap. SIDE 2 OG 3

Foto: Håkon Eikes

Jo Nesbø refuserte seg selv

SIDE 36

Tøyen-drapet:

Khattyveri motivet?

SIDE 4

Siv Jensens søster:

– Hun snakker mot bedre vitende

SIDE 6 OG 7

Foto: Scanpix

JØRN ANDERSEN:

Krevde jern-disiplin – fikk sparken

SPORTEN

Foto: Erik Berglund

Forlot MS-syk hjelpeløs

Foto: Håkon Eikesdal

Ingen skal behøve å bli behandlet på denne måten.

Bente Thire, pleietrengende

noen. De fleste nattevaktene er

krangelen bekr... hjem-mesykepleiens datalogg, som

vi hadde. De kan ikke få lov til å utnytte mitt handikap som straff fordi jeg er et tenkende og kritisk menneske, sier Thire.

– Var ufin

Den ene av de to nattevaktene bekrefter deler av hendelses-

sagt, sier nattevakten til Dagbladet.

Nattevakta ønsker ikke å svare på spørsmål om bruk av handikap som straff. Hun henviser til taushetsplikten, og ber om at ytterligere spørsmål tas opp med avdelingssykepleier Bente Qvale. Qvale besvarte ikke Dagbladets

– Bør politi-anmeldes

Komitéleder Peter N. Myhre (Frp) ber bydelen ta nattevaktene ut av tjeneste og anmelde dem.

Helse- og sosialkomiteens leder i Oslo bystyre reagerer sterkt på at kommunalt ansatte i omsorgstjenesten har straffet en pleietrengende ved å forlate henne.

– Slik skal det selvfølgelig ikke være. Uansett hva som er foranledningen kan ikke omsorgspersonell opptre slik overfor en person som er totalt avhengig av pleie. Det er ikke et politisk spørsmål, men en ren disiplinærsak, sier Myhre.

Helsepolitikeren er ikke i tvil om hva den ansvarlige bydelen bør gjøre.

– Hadde jeg vært den ansvarlige leder i bydelen ville jeg politianmeldt dette. Det er helt soleklart grunnlag for å gå til politiet med en slik sak. I tillegg bør de involverte øyeblikkelig tas ut av tjeneste, sier Myhre.

Komiténestleder Nina Bachke (Ap) ber bydelen se på saken umiddelbart.

– Hjemmetjenesten må aldri overlate personer i en situasjon som ikke er forsvarlig. Det må være lov å ha meninger om egen situasjon uten at man skal bli straffet for det, sier Bachke.

Byråd Sylvi Listhaug (Frp) lover å undersøke saken.

– Slik skal vi ikke ha det. De som mottar hjelp må få bestemme hvordan de vil ha ting i den grad det er mulig. Dette høres ytterst spesielt ut, og jeg vil be bydelen om en redegjørelse, sier Listhaug.

De som mottar hjelp må få bestemme hvordan de vil ha ting i den grad det er mulig.

Sylvi Listhaug, byråd (Frp)

Foto: Håkon Eikesdal

behøve å bli
på denne måten.

Bente Thire, pleietrengende

krangelen bekreftes av hjemmesykepleiens datalogg, som Dagbladet har lest.

– Det ble en diskusjon hvor det ene ordet tok det andre. De sa ting til meg og jeg sa ting til dem som ikke burde blitt sagt. Men å forlate meg hjelpeløs er et overgrep som ikke står i forhold til diskusjonen

vi hadde. De kan ikke få lov til å utnytte mitt handikap som straff fordi jeg er et tenkende og kritisk menneske, sier Thire.

– Var ufin

Den ene av de to nattevaktene bekrefter deler av hendelsesforløpet overfor Dagbladet:

– Vi hadde tenkt å komme tilbake når hun hadde fått roet seg. Men da hadde hun allerede søkt hjelp via trygghetsalarmen. At hun var ufin mot oss er mildt

sagt, sier nattevakten til Dagbladet.

Nattevakta ønsker ikke å svare på spørsmål om bruk av handikap som straff. Hun henviser til taushetsplikten, og ber om at ytterligere spørsmål tas opp med avdelingssykepleier Bente Qvale. Qvale besvarte ikke Dagbladets henvendelser i går.

– Jeg kjenner ikke til saken og kommenterer ikke dette på prinsipielt grunnlag. Dette tar vi internt, ikke i avisa, sier bydelsdirektør Tove Stie til Dagbladet.

Sykepleieren beskytter pasienten mot krenkende handlinger. Unødig bruk av tvang eller annen rettighetsbegrensning an-... ikke.

Kilde: Norsk Sykepleierforbunds yrkesetiske ...slinjer

Jeg gikk også fra en pasient

Ingvill Gravdal Hilt
Sykepleier

HELSE: Det var med stort engasjement jeg leste om Bente Thire og hennes uoverensstemmelse med hjemmesykepleien i Dagbladet 4. august. Jeg kjente meg så altfor godt igjen, og ikke i pasientens situasjon, men den situasjonen hjelpere i hjemmesykepleien befinner seg i hver bidige dag. Det er ni år siden jeg var ferdig utdannet sykepleier. De fleste av disse årene har jeg arbeidet i hjemmesykepleien. I dag arbeider jeg i en helt annen bransje.

JEG TØR påstå at de fleste mennesker som ikke har kjennskap til denne type arbeidsplass, ikke har den fjerneste anelse om hva arbeidet går ut på, og hvilke utfordringer hjelpere støter på. Jeg har selv opplevd å bli truet på livet av en bruker fordi kaffen var for sterk. Jeg har blitt slått fordi skivene var skåret over på feil måte. Jeg har opplevd å ha politivakt med meg ved enkelte besøk, fordi brukere har gått til angrep på oss både verbalt og fysisk om lampene i stuen ikke tennes i en bestemt rekkefølge, eller man legger sin egen ytterjakke et sted som er «feil». Jeg har blitt kalt for de verste ting (nesten synd det ikke kan gjengis på trykk) fordi jeg ikke klarte å løfte en bruker fra rullestolen og bort på toalettet. Personen veide riktignok ikke mer enn 60 kilo men det er tungt nok i tillegg til alle de andre løftene man gjør i løpet av en dag.

JEG BLE provosert av ordlyden i artikkelen som lød som følger: «Nattevaktene forlangte at de måtte bruke en heis for å flytte henne.» Hvem er det som forlanger hva her? Hvorfor er det slik at de som skal løftes, vet akkurat hvilke hjelpemidler som trengs, og skal selv få velge hvilke metoder som skal tas i bruk? Hvorfor er det slik at hjelpere i hjemmesykepleien spesielt, men også i mange andre offentlige hjelpeapparater, skal finne seg i hva som helst? Det er ikke spesielt festlig å bli skjelt huden full på jobb. Et sted går grensen. Noen tør aldri si noe tilbake. Jo da, folk skal bli møtt med verdighet og respekt, men for enhver pris? Hvorfor er sykefraværet så høyt i omsorgsyrkene? Det er et ensidig fokus på verdigheten til mennesker som mottar hjelp fra det offentlige, men hva med verdigheten til pleierne? Den er det ikke så nøye med, skal en dømme ut fra alle uttalelsene fra politikere i denne artikkelen.

JEG VAR ikke til stede i den situasjonen som er omtalt i denne artikkelen. Jeg kan bare synse meg frem til at det nok ikke var en lett avgjørelse å forlate en bruker på denne måten. Men er det uforsvarlig å la en person bli sittende i en stol slik komitenestleder Nina Backe hevder? Dersom en bruker har et hjelpemiddel i huset, og man som pleier ikke benytter det, er man fullstendig rettsløs dersom noe skulle skje. Det vil si at dersom en pleier velger (eller blir presset til) å ikke bruke hjelpemiddelet, og skader ryggen sin, vil man ikke få det registrert som en yrkesskade. Man står da selv ansvarlig for skaden, og man får ingen hjelp økonomisk.

> Jeg ble truet på livet av en bruker fordi kaffen var for sterk.

VERDIGHET: Jeg har opplevd å bli truet på livet og bli skjelt huden full på grunn av bagateller, skriver Ingvill Gravdal Hilt. Selv fikk hun nok og valgte å slutte som hjemmesykepleier. Foto: Scanpix

JEG HAR selv forlatt en eldre kvinne som freste i øret mitt at hadde hun hatt litt mer krefter, skulle hun ha drept meg. Foranledningen? Jeg var så syndig at jeg holdt opp to bluser for henne og spurte hvilken hun ville ha på seg i dag. Det skulle jeg nok ikke gjort. Skjellsordene haglet. For meg var dette var dråpen i et beger som hadde blitt fylt daglig i et halvt år. Denne dagen gikk jeg fra henne. Heldigvis hadde jeg en sjef som støttet meg 100 prosent. Han sa hver dag: husk at dere ikke er søppelspann for noen. Dere skal ikke ta imot sjikane og ufortjent hets fra noen. Da kan dere gå, og jeg skal ta støyten. Jeg benyttet meg bare av det en eneste gang. Det var ikke lett, men det var godt.

G 12. juni 2008 Nr. 112 107. årg. - Laussal kr 15,- sunnhordland.no

sport 1
SYNSSENTERET SYNSAN
Torgbakken 1 • Tlf.: 53 41 10 6
www.synssenteret.net

- Opp til oss

- Norske selskap kan vera med i nye marknader dersom dei vil, sa tidlegare direktør ved Aker Stord, Lars Solberg (biletet), mellom anna til deltakarane på Stordkonferansen i går. **Side 5**

BØMLO Endring for Engen
KVINNHERAD Levande vevnad Side
TYSNES Fjordlandsbyen Side

Kjennest som eit overgre

alland (biletet) har hatt sklerose i 27 år. Sjukdom- henne mellom anna svært for smerter ved trykk eller kroppen. Dei kommunale e pålagde av Arbeidstilsynet å øfte med heis for å flytta k at ikkje dei får påkjenningar til helseskade. - Har ikkje eg ar og pasient noko eg skulle spør ei fortvila og utsliten alland. Det finst ein annan nytta, som ikkje gjev slike men den er ikkje godkjend. g 3

knar neklede

naste formgjevaren i lsomfattande kjede neklede er frå Stord. atna Erlsland (biletet) gen barn å kle opp nno, men bestem- stor grad korleis skal kle sine. **Side 24**

klubbrekord

nge jenter frå Stord y klubbrekord under njestemne i Stavanger . Den nye rekorden 4,19,15 og vart sett på m fri. Stafettlaget kom dreplass med denne Også dei andre symja-

VOSS: Fylkestinget i Hordaland går inn for at bompengeinnkrevjinga til opprusting av E39 over Stord vert lengd med fire år til ut 2012, slik som Stord og Fitjar kommunar tidlegare har gått inn for. Fylkestinget peikar på tidlegare opplegg med 50/50 – deling mellom bompengar og statlege midlar for opprusting av E39 Jektevik – Sandvikvåg, og ber om at dette også vert lagt til grunn i vidareføringa av opprustingsarbeidet. Vedtaket vart gjort med 41 (H, KrF, Ap, SV, Sp, V) mot 16 (Frp, Raudt) røyster.

Fullgod standard på arbeidet som står att er stipulert til å ha ei kostnadsramme på 160 millionar kroner.

Krev avgiftsfri kollektiv-diesel

VOSS: Fylkestinget i Hordaland vil sterkt oppmoda sentrale styresmakter om å likestilla kollektivtransporten med fiskerinæringa i bruken av avgiftsfri diesel. Dette vil vera med på å hindra at prisauken fører til høgare prisar for dei reisande, med auke i bruken av privat bil som resultat, heiter det i ei fråsegn som Hordaland fylkesting har vedteke å senda Regjeringa.

For fort i

KVINNHERAD: Poli
tunnelen, og tysda
opp med sin nye la
To bilistar vart m
dei 3.600 kroner k
brukte hjelm, stans
kefinger og 750 kr
men lovar fleire ko

eg krenkt av helsevesenet

frå Arbeidstilsynet å alltid nytta seglet, ved ei kvar flytting av meg. Dette har ført til kontinuerlege smerter døgeret rundt. Eg held det mest ikkje ut meir. Eg vert jo ikkje trudd. «Dei må ta vare på personalet», seier dei, men kva med meg som pasient? Det har eg spurt helsevesenet om mange gonger, men aldri fått noko svar, seier Valland. Hendene hennar knyter seg om armlenet på stolen medan ho fortel.

Også smertelege og spesialist i anestesiologi, Dr. Nils Moe, har skrive ei erklæring kring Valland sin smertetilstand.

– Som følgje av sjukdommen, og utvikling av sensibilitetsendringane i kroppen hennar, vert det ved bruk av løftemetodar som sengeheis og løftesegl, utløyst intense smertestimuli som no etter kvart er så plagsame at ho ikkje held ut. Ingunn er nær ved å bryta saman, og hennar psykiske helse er trua dersom ikkje denne løfteteknikken vert erstatta med annan teknikk, skreiv han 11 november i fjor.

Seier opp

– Eg har aldri nytta segl på

Arbeidstilsynet Stord

meg som pasient? Det har eg spurt helsevesenet om mange gonger, men aldri fått noko svar, seier Valland. Hendene hennar knyter seg om armlenet på stolen medan ho fortel.

Også smertelege og spesialist i anestesiologi, Dr. Nils Moe, har skrive ei erklæring kring Valland sin smertetilstand.

– Som følgje av sjukdommen, og utvikling av sensibilitetsendringane i kroppen hennar, vert det ved bruk av løftemetodar som sengeheis og løftesegl, utløyst intense smertestimuli som no etter kvart er så plagsame at ho ikkje held ut. Ingunn er nær ved å bryta saman, og hennar psykiske helse er trua dersom ikkje denne løfteteknikken vert erstatta med annan teknikk, skreiv han 11 november i fjor.

Seier opp

– Eg har aldri nytta segl på Ingunn, og kjem heller aldri til å gjera det. Eg har ikkje fått noko skriftleg melding om dette, og får eg det så seier eg opp, seier Kari Svan-

– Slik, nå sit du snart på plass, seier Kari Svanberg Vikanes, og legg føtene til Ingunn Valland godt til rette oppå ein fotskammel. Via eit brett, EasySlide, vart Valland flytta frå rullestol til godstol, utan bruk av løfteseglet. – Eg nyttar nesten ikkje krefter, og ikkje tek det på ryggen min heller, presiserer Svanberg Vikanes.

Pålegg om tvangsmulkt

Kroner 5000 per vyrkedag vil det kosta Stord kommune, dersom dei ikkje følgjer Arbeidstilsynet sine pålegg.

Kommunalsjef Knut Gram i Stord kommune ynskjer ikkje å omtala saka kring MS-pasient Ingunn Valland.

– Av etiske retningsliner og teieplikt, ynskjer eg ikkje å kommentera saka i denne omgang. Dette er ei komplisert sak der det er mange ulike omsyn å ta, seier Gram.

I brev datert 19. mai i år, varslar Arbeidstilsynet om tvangsmulkt til Stord kommune, dersom dei ikkje får skriftleg melding innan 2. juni om at pålegg som handlar om å leggja til rette arbeidet slik at det ikkje medfører uheldige fysiske og psykiske belastningar for dei tilsette, vert ivaretekke.

I brevet står det spesifisert at dette inneber pleieplanar som sikrar at tilsette ikkje vert utsette for uheldige belastningar på muskel og skjelett, og at personløftar i all forflytting vil verta naudsynt.

Arbeidstilsynet skriv at personalet etter deira vurdering, ikkje i tilstrekkeleg grad har vore verna mot skadar i muskel og skjelett ved alternative metodar for flytting, slik dette har føregått til no, og at dei difor innfører tvangsmulgt dersom ikkje segl vert nytta.

– Men korleis kan dei vurdera dette utan eingong å ha vore til stades, og sett korleis ei eventuell flytting med EasySlide-brettet vert utført? Har ikkje eg og rettigheitar til å verta teken vare på, som pasient? spør Ingunn Valland.

på plassen, og dansa i fargeglade sommarfuglkostymar.

Kari Svanberg Vikanes (t.v.) er veninne av Ingunn valland, og nyttar ofte andre metodar enn løftesheis for å flytta Valland, medan pleiarar står og ser på. – Det er betre eg gjer det slik, enn at Ingunn vert plaga med endå fleire smerter, seier Svanberg Vikanes.

– I min jobb er det dei tilsette eg må ha fokus på, seier seniorinspektør Ellen Meldahl i Arbeidstilsynet.

Ingunn Valland sine næraste reagerer kraftig på Arbeidstilsynet sitt pålegg til Stord kommune, om alltid å nytta løfteheis med segl, når Valland skal flyttast og stellast av pleiarane som har med henne å gjera. Om dei ikkje nyttar dette, vert kommunen bøtelagt.

Valland sjølv, som har Multippel sklerose (MS) og også utvikla sensibilitetsendringar i smertesystemet, må i tillegg til vanlege medisinar ta smertestillande tablettar fleire gonger dagleg for å halda ut smertene som følgjer av løft med dette seglet.

Redusert livskvalitet

– Eg kan stadfesta at Ingunn i den siste tida har fått ein vesentleg redusert livskvalitet som følgje av iverksetjing av kommunale vedtak og tiltak. Det lovar ikkje godt for dei av Stord kommune sine innbyggjarar som har trong for omsorg, i det no er Arbeidstilsynet som bestemmer metode og nivå for kommunal omsorg, og ikkje fagkompetansen i kommunen. Denne saka handlar ikkje om ressursar, men om det offentlege sin manglande respekt for menneskeverdet, seier Kristoffer Valland, Ingunn Valland sin tidlegare ektefelle.

Uheldig belasta

– Stord kommune har etter vårt syn i alt for lang tid teke omsyn til pasienten i dette tilfellet, svarar Ellen Meldahl, Seniorinspektør ved Arbeidstilsynet, avdeling Vestlandet.

– Denne saka har gått føre seg i lang tid og vedtaket har vorte gjort fordi dei tilsette i kommunen har vorte uheldig belasta på grunn av dette. Me har jamvel motteke bekymringsmeldingar frå tilsette i heimetenesta då dei har mange slike løft kvar dag generelt sett. Då er det viktig at dette føregår på ein forsvarleg måte for dei tilsette, seier Meldahl.

– Men har ikkje pasienten og rett til å verta høyrd i slike saker? Er den tilsette sitt arbeidsforhold viktigare enn den sjuke sine smerter? I følgje Lov om pasientrettigheiter står det spesifisert at lova skal bidra til å ivareta respekten for den enkelte pasient sitt liv, integritet og menneskeverd.

– Pasientrettigheitslova er like viktig som Arbeidsmiljølova. I min jobb som går på å fremja arbeidsmiljøloven så er det likevel dei tilsette eg må ha fokus på.

– Men kva er pålegget vedteke utifrå? Har de sjølv hatt synfaring for å vurdera om eit EasySlide- brett kan nyttast i staden for løftesegl?

– Vedtaket er gjort etter munnlege og skriftlege meldingar frå helsepersonell i Stord kommune, i tillegg til munnlege rapportar som me må velja å stola på.

– Eg kan ikkje seia anna enn at denne saka er svært trist og tragisk, både for Ingunn, hennar næraste, og ikkje minst for utviklinga innan pleie og omsorg i kommunen, sluttar ~~Valland.~~ Arbeidstilsynet.

SIGNE KRISTIN HOVLAND
signe.kristin@sunnfordland.no

el vitande om at
noko dumt.

row
dellepelle serve-
nde, morosamt,
how for publi-
kjem alle
a ut. Måla som
andletet og
sommarfugl-
seg, dansar og
usikk, til ære for
diørar og andre
ester var sjølv-
ades, med både
ngar,
e på sunnhord-

NE KRISTIN HOVLAND
tine@sunnhordland.no

Olderdalen kulturbarnehage

- Tel 48 born fordelt på fem avdelingar
- Er ein kulturbarnehage.
- Har 17 tilsette fordelt på fem pedagogar og 12 assistentar og førskulelærarar.
- Tidlegare Bjelland familiebarnehage og Hatland barnepark er ein del av Olderdalen Kulturbarnehage.
- Er nummer fjerde i rekkja av Trygge Barnehager sine barnehagar, som dei sjølv driv på Stord.
- Er bygd på ei 4,4 mål stor tomt til ein kostnad av 3,7 millioner kroner, ferdig tilrettelagt med infrastruktur.

ilen

i røyk ut frå
dashbordet. Eg
t same og henta
sapparatet. Då
e å slikka opp-
gsruta og eg
ilen ut frå hal-
era eit eventuelt
Batteriet vart
ik at all straum-
en vart broten,
s.
å ha spylt på
ed ein brann-
20 minutt, vart
og spylte, men
det berre heldt fram å brenna. Først då eg slo fleire hol i dashbordet med eit spett, og putta munnstykket på slangen nedi her, vart brannen sløkt. Alle deksel og slike ting vart sjølvsagt også teke vekk, men her har tydeleg vis brent ein godt isolert stad, seier Fylkesnes.

Brannvesenet vart også tilkalla, men då kommandobilen kom til staden, var brannen allereie sløkt.

SIGNE KRISTIN HOVLAND
signe.kristin@sunnfordland.no

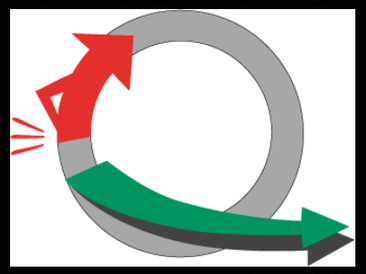

© Per Halvor Lunde

Arbeidstilsynet

Arbeidstilsynet 2007 - Oppsummering av kampanjen «God vakt!»

Likeverdige lover

«Hvis HMS blir en salderingspost, vil det ikke bare berøre det daglige arbeidsmiljø, men over tid også de ansattes velferd og helse. Dette er i direkte konflikt med norsk lov. Den sidestiller pasientrettighetslovgivningen og de ansattes rettigheter etter arbeidsmiljøloven. Begge lovverk skal oppfylles.»

- **Kommisjonen/utvalget/ambulant team/forflytnigsgruppa/ressursgruppa etc.**

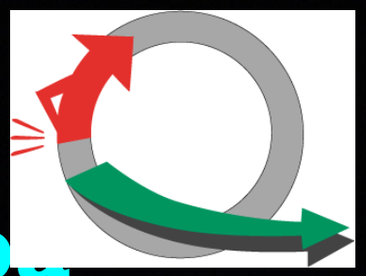

- Oppgave: ta over de sakene håndverkerne / ansatte / leder ikke greier eller har mulighet til å ordne opp i selv.
- Medlemmer: Hovedverneombud, en leder, en sykepleier, en fysioterapeut, en ergoterapeut, helsefagarbeider …
- (Sporadisk kontakt med kommuneadvokat og Arbeidstilsyn for spesielt vanskelige saker)

Tema:

Nødvendige og tilstrekkelige betingelser for suksess i forebyggende arbeid - og faglig vekst blant personalet.

Om ledelse, forflytningsveiledning og resultater.

Per Halvor Lunde,

FORFLYTNINGSKUNNSKAP

INTERN UNDERVISNING:

EKSTRAVAKTER og FERIEVIKARER

Institusjon:…… Avdeling:…..

1. Jeg har fått demonstrert og brukt avdelingens forskjellige sengemodeller, og selv ligget i sengen(e) for å kunne vite hvordan det kjennes ut for pasientene når pleierne bruker sengens ulike håndtak og pedaler. ☐

2. Jeg har fått demonstrert og brukt avdelingens personløftere(e) – både passiv seilheis og ståløfter ☐

3. Jeg har selv blitt heist opp i og personløfternes forskjellige seiltyper (eks: helseil, toalettseil etc.) ☐

4. Jeg har fått undervisning i **FORFLYTNINGSTEKNIKK**, og kan :

1. Forflytning av delvis aktiv pasient høyere i seng ☐
2. Forflytning av passiv pasient høyere i seng – 2 pleiere ☐
3. Vende aktiv og passiv pasient over på siden for vasking og evt. sideleie ☐
4. Sittende forflytning av delvis aktiv pasient fra seng til rullestol ☐

6. Jeg har fått undervisning i brannrutiner ved institusjonen / avdelingen ☐

7. Jeg forplikter meg til å følge denne fagbaserte arbeidsmetodikken – **FORFLYTNINGSTEKNIKK** – til beste både for pasienter og personalet (til forskjell fra løfteteknikk) - som denne institusjonen og avdelingen arbeider etter. ☐

--- ---

Avd. leder/forflytningveileder/v.o. **Ansatt**

Per Halvor Lunde, Jerpefaret 22c, 0788 Oslo
Tlf (47) 22145736, (47) 90101558, e-mail: mail@perlunde.no
www.perlunde.no

Tungt arbeid er universelle problem - Japan, februar 2013

Økonomi og sykefravær:

1% sykefravær - ved 23 normerte stillinger
= kr 140.000,-

1% sykefravær - ved 100 normerte stillinger
= kr 560.000,-

(Sintef 2014)

Utstyr og investering

- Eks. Storbritannia: 0,3% av driftsbudsjettet
- alt av hjelpemidler til en sykehusavdeling
- 0.03% i vedlikeholdskostnader de 10 neste år...

Kultur- og organisasjonsendring

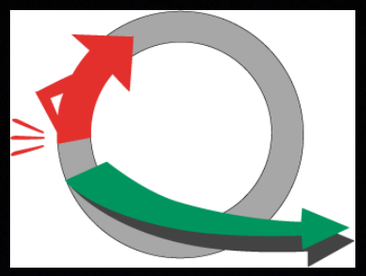

© Per Halvor Lunde

Våre erfaringer og tall fra Bærum kommune:

1% sykefravær opp eller ned = kr 140.000,- pr år

23,5 ansatte - (normerte stillinger)

Kostnad kr 2.600,- pr dag pr ansatt ved fravær i vår bransje
(SINTEF 2012)

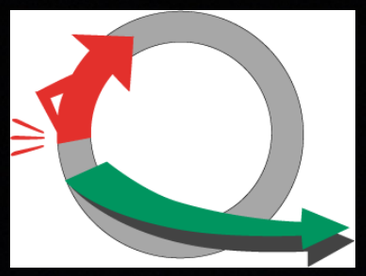

- Avdelingen gikk med 2 mill. kroner underskudd hvert år - og ca 30% i gjennomsnittlig sykefravær.

- Nå går de med overskudd - og har et stabilt sykefravær siste 4 år på 3,5 - 5,5% - etter at **forflytnings**prosjektet startet.

Hjelpemidler som ikke er til noen hjelp...

...heller til besvær!

standUP

løftesete -

mini eller **maxi**

for hjemmepleie og sykehjem når beboere faller - og skal opp fra gulvet

www.movemaster.no

HMS-art.nr.: 163258

Hva skal til for å lykkes?

Finn de smarte løsningene - og de riktige verktøyene

HMS-art.nr.: 175714

www.forflytningsduk.no

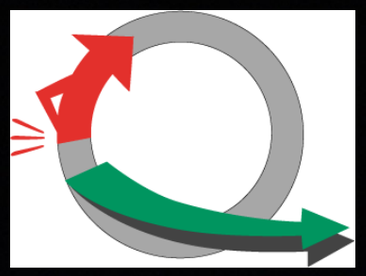

- Lederens viktigste rolle for suksess på dette feltet, er å skape ***rom, tid og verktøy***.

- **Rom**/verksted/laboratorium/eksperimentarium - et sted å øve og bli god

- **Tid** til å øve og bli en reflektert praktiker

- En utfordring - ettersom det er knapphet på både folk og tid...men...

Filosofi og holdning:

Tid

«Tiden går»... «Tiden kommer»...

Skal det gå fort?

Hvor fort er fort?

Fakta: Fort og tungt! -

Sakte og lett...

Når mister man kontroll?

«Fort og gæli» ...eller

2 sekunder kontrollsjekk...

Per Halvor Lunde,

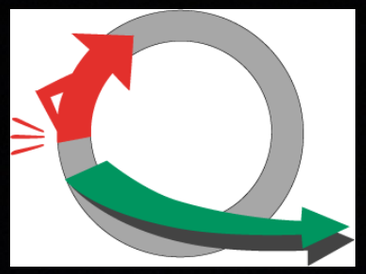

- Utfordringen er å ikke ha ansatte som sier at de gjør som de *pleier*...
- Når funksjonsnivået endres, må løsningene forandres
- ...helt etter Aristoteles sitt berømte utsagn: *«Når betingelsene forandres, må løsningene endres»* (Aristoteles, 384 - 322 f. Kr.)

Organisatorisk valg for en leder:

- stillstand eller utvikling?

- Der folk arbeider mye alene, blir det stillstand - *«vi gjør som vi pleier»...*
- Der folk systematisk får anledning til å være sammen, blir det utvikling: *«Å - det var smart!»*

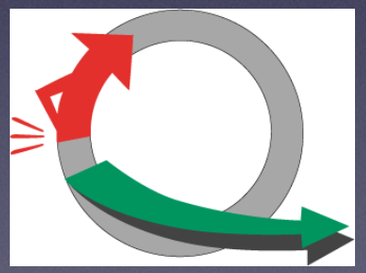

Lederens oppgaver i kulturendrings- og vedlikeholds-prosesser:

- Være tydelig i arbeidsmiljøsaker
- Etterspørre utviklingen og undervisningsaktiviteten
- Være fast støtte for forflytningsveilederne
- Være tydelig i f.h.t. målsetningene
- Kreve etikk i praksis - subjekt - subjekt -perspektiv
- Utvikle et trygt læringsmiljø hvor det er naturlig å forbedre løsninger man ikke er helt fornøyd med: Prøve - feile - og prøve igjen...
- Utvikle faglige begrunnelser for atferdsvalg
- Utvikle ”flersomhet” som læringspotensiale og refleksjonsarena

www.forflytning.no
www.perlunde.no
www.forflytningsduk.no
www.youtube.com/perhalvorlunde
www.facebook.com/forflytning
www.facebook.com/safepatienttransfer

Per Halvor Lunde

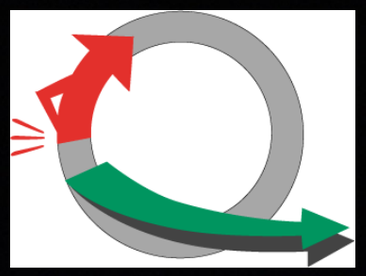

- 12.00-14.45:
- **Praktisk arbeid og diskusjoner om løsninger.**
- Muligheter og grenser basert på funksjonsnivået til bruker / pasient – i *«realtime»* - et fagbasert analyseverktøy for helsepersonell, bruker og pårørende.

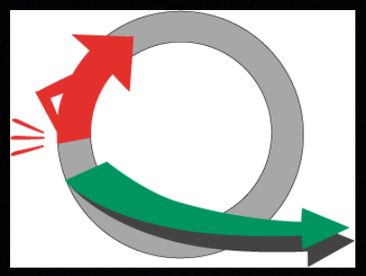

- Finne muligheter - og å sette grenser, er den profesjonelle helsearbeiders adelsmerke.
- Amatørene har få grenser...

Basic 7:
Verktøykasse

1 - 2 - 3

- Hva finnes i din verktøykasse?
  Sykehus, sykehjem, hjemmepleie ?
- Noe glatt - noe anti-skli - noe å holde i, noe som forlenger armene dine, noe å sitte på, noe som løfter fra gulv...

Basic 7:
Verktøykasse

1 - 2 - 3

- Forflytningsduk
- Sklikke, skumplast (vaskeklut, svamp)
- Sengebånd
- Laken, stikklaken (i tøyskapet hos beboeren for hjemmepleien)
- Noe å sitte på, plassere bak beboerens rygg (psoaspute/bleiepakke)
- Etc. etc. tilpasset akkurat din arbeidsplass og dine oppgaver

Når dere har et forflytningsproblem - tenk:

- Den tyngste løsning er...?
- Den vanligste løsning er...?
- De smarteste løsninger er...?

Basic 2:

Fysikk og krefter i bevegelse

1 - 2 - 3

- 1 Friksjon - gnidningsmotstand
- 2 Sakte versus hurtig - hastighet og akselerasjon
- 3 Medbevegelse versus motstand. Hvem - og hvor starter bevegelsen?

Per Halvor Lunde

Googler dere for å finne løsninger i jobben?

Per Halvor Lunde

Mestring og omsorg i fremtiden

"Omsorgskrisen skapes ikke av eldrebølgen. Den skapes av forestillingen om at omsorg ikke kan gjøres annerledes enn i dag"

(*Kåre Hagen - Arendalkonferansen 2011)*

Kunsten å forflytte

Dropp vanen - tenk smart!

Forflytningskunnskap og utvikling av forflytningsteknikker

Mental og fysisk forflytning

Per Halvor Lunde

Metoder for bruk av forflytningsduk

Metode «1 - 2 og 3...»

www.forflytningsduk.no

HMS-art.nr.: 175714

1.

☐ 1.

2.

☐ 2.

3.

☐ 3.

Per Halvor Lunde

Basic 4:
Lengder på forflytningsduk

Basert på atropometriske mål
(internasjonale gjennomsnittlige kroppsmål)

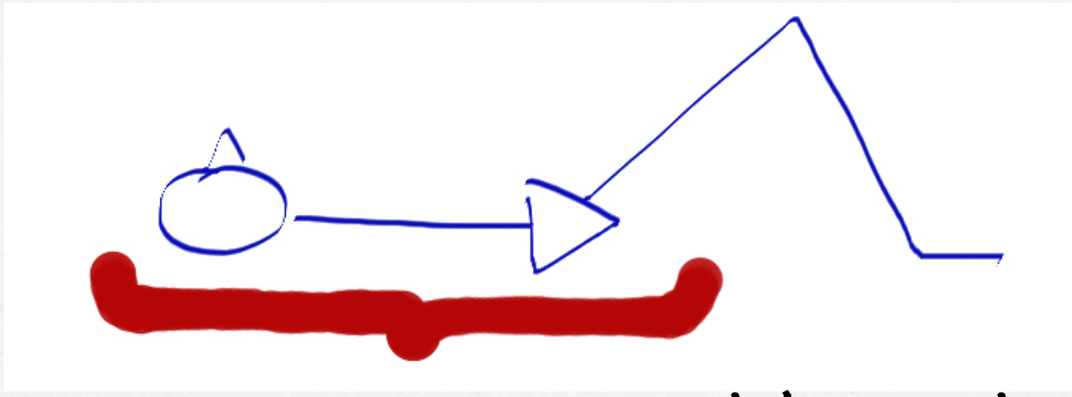

- 1.25 m - med bøyde ben

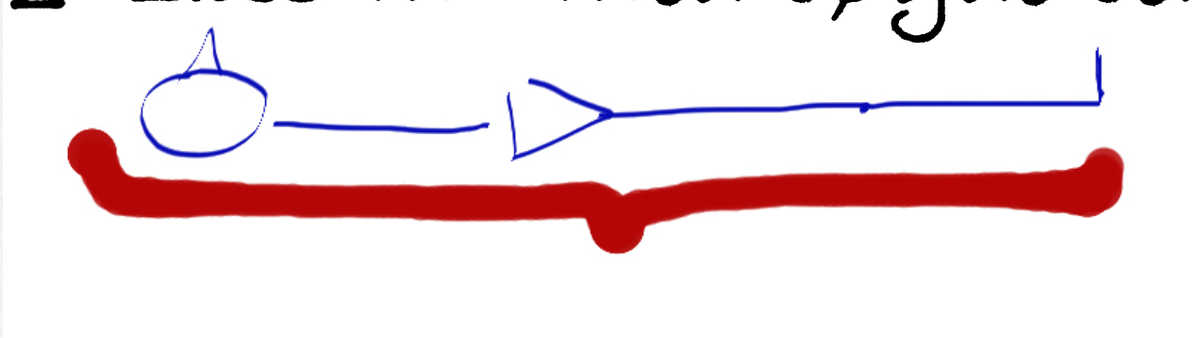

- 2.0 m - med strake ben

HMS-art.nr.: 175714

www.forflytningsduk.no

Per Halvor Lunde

Basic 5: Forflytningskunnskap

1 - 2 - 3

- 1. Naturlig bevegelsesmønster
- 2. Trykkpunkter=friksjonsområder ved bevegelse
- 3. Rull trykket til det glatte - og forflytt = Båtprinsippet

Kom med et konkret problem!

1 - 2 - 3

- ☐ 1) Kan det løses på faglig vis?
- ☐ 2) Kan det ikke løses på faglig vis ?
- ☐ 3) Alternative løsninger?

Gjør du som du pleier?

...eller utvikler du deg og forandrer løsninger etterhvert som oppgavene og pasientene endrer seg?

Per Halvor Lunde

Er du en forflytter, tilpasser du løsningene etter forholdene - fordi du også er mentalt forflyttet.

Per Halvor Lunde

Nyttige linker for fag og videoer:

www.forflytning.no
www.perlunde.no
www.forflytningsduk.no
www.youtube.com/perhalvorlunde

Per Halvor Lunde